

กระท่อมกับกัญชาไม่ควรเป็นยาเสพติดให้โทษ

ตามพ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์

กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 10

ที่ปรึกษาศูนย์กฎหมายสุขภาพและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กระท่อมกับกัญชา มีประวัติที่มนุษย์นำมาใช้กันมาช้านานนับศตวรรษ โดยเฉพาะกระท่อมได้มีการใช้เป็นวิถีชีวิตของคนภาคใต้ เป็นประจำมานานแล้ว คนภาคใต้ในอดีตคุ้นเคยกับการเคี้ยวใบกระท่อมแล้วทำให้มีเรี่ยวแรงทำงานหนัก

ส่วนกัญชานั้น คนภาคกลางและภาคอีสานก็ใช้กันเป็นประจำในการผสมปนกับเครื่องแกง หรือนำใบแห้งหรือก้านมาผสมเข้ากับยาเส้นมวนแล้วสูบหรือที่เป็นนักสูบจริง ๆ ก็ใช้สูบผ่านบ้องกัญชาที่ทำจากไม้ไผ่สูบผ่านน้ำเลียนแบบการสูบฝิ่น สมัยก่อนการสูบฝิ่นต้องได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงยาฝิ่นได้ การสูบฝิ่นไม่ได้เอาต้นฝิ่นหรือใบฝิ่นมาสูบโดยตรง ต้องกรีดเอายางฝิ่นจากดอกฝิ่นมารวม ๆ กันเป็นก้อนยาฝิ่นเหนียว ๆ จึงเอามาจุดไฟสูบได้ การสูบฝิ่นจึงต้องมีอุปกรณ์ประกอบ ส่วนกัญชานั้นเอาใบและดอกแห้งมาใช้สูบได้เลย

นอกจากนั้น ทั้งกระท่อมและกัญชายังปรากฏในตำรายาแผนไทยจำนวนมาก ในตำรับยาแผนไทยที่ใช้รักษาโรคได้หลายโรค

ดังนั้นการเอากระท่อมและกัญชาเข้าเป็นยาเสพติดให้โทษตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.

2522^[1] ทำให้ตำรับยาแผนไทยที่มีกระท่อมและกัญชากลายเป็นยาเสพติดให้โทษไปด้วย ตำรับยาเหล่านั้นก็ไม่ได้ได้รับการส่งเสริมเป็นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ซึ่งอาจถือว่าเป็นการทำลายภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยไปก็ได้

คำว่า “ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย” ในมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542^[2] บัญญัติว่า “ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย” หมายความว่า พื้นความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ในเมื่อกระท่อมและกัญชาถูกระบุไว้ในตำรายาการแพทย์แผนไทยมาช้านานแล้ว และวงการแพทย์แผนไทยดั้งเดิมก็ใช้กระท่อมและกัญชาไปปรุงหรือผสมเป็นตำรับยาไทยมากมาย ตามที่ปรากฏในตำราแพทย์แผนไทยดังกล่าวแล้ว การควบคุมกระท่อมและกัญชาก็จะใช้มาตรการใน พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย น่าจะเหมาะสมกว่า พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การคุ้มครองสมุนไพรในหมวด 3 มาตรา 44 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 44 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมุนไพร

ไฟโร ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภทลักษณะชนิด และชื่อของสมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาวิจัย หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ หรืออาจจะสูญพันธุ์ให้เป็น**สมุนไพรควบคุม**"

กระท่อมและกัญชามีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็น**สมุนไพรควบคุม**อย่างยิ่งเพราะ:-

กระท่อม เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่โตเร็วลำต้นตรงไม่ค่อยมีกิ่งก้านสาขา เป็นไม้เนื้ออ่อนที่ปลวกไม่กิน เหมาะที่จะเอาไปใช้ทำประโยชน์เชิงเศรษฐกิจได้ดี ใบกระท่อมอาจนำไปวิจัยเพื่อนำผลผลิตมาใช้เป็นยารักษาโรคชนิดต่าง ๆ อันเป็นการเสริมการรักษาให้มีประสิทธิภาพและสรรพคุณการรักษาโรคให้กว้างขวางกว่าที่ปรากฏในตำรายาแผนไทย นับเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่ควรกระทำอย่างยิ่ง

กัญชา ปัจจุบันนี้มียาวิจัยมากมายในต่างประเทศที่ได้นำเอาผลผลิตจากกัญชาในรูปแบบต่าง ๆ ไปใช้รักษาโรคมะเร็งและผลข้างเคียงที่เกิดจากการรักษามะเร็งที่รักษาด้วยสารเคมี ซึ่งมีรายงานว่าได้ผลดี กัญชาจึงมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นยารักษาโรค และการรักษาอาการทรมานจากโรคในระยะสุดท้ายได้

เหตุผลดังกล่าว กระท่อมและกัญชาควรได้รับการประกาศเป็น**สมุนไพรควบคุม**โดยรวดเร็ว และยกเลิกกระท่อมและกัญชาออกจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 พร้อมกัน

การคุ้มครองสมุนไพรควบคุมก็สามารถจะดำเนินการได้ตามมาตรา 45 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ดังนี้

มาตรา 45 เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมุนไพรควบคุมให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(1) กำหนดจำนวน หรือปริมาณของสมุนไพรควบคุมที่ครอบครองใช้ประโยชน์ ดูแล เก็บรักษา หรือขนย้ายที่ต้องแจ้งต่อนายทะเบียน

(2) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการแจ้งความตาม (1)

(3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการครอบครอง การใช้ประโยชน์ การดูแล การเก็บรักษาหรือการขนย้ายสมุนไพรควบคุม

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการศึกษาวิจัยสมุนไพรควบคุม

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งออกสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้าและที่มีใช้เพื่อการค้า หรือในการจำหน่ายหรือแปรรูปสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้า

(6) กำหนดการอื่นใด เพื่อคุ้มครองป้องกันหรือระงับหรือบรรเทาอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สมุนไพรควบคุม

เมื่อกระท่อมและกัญชาถูกประกาศเป็น**สมุนไพรควบคุม** และได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 45 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 แล้ว

การดำเนินการต่อไปนี้ ก็จะเปิดช่องให้ทำการได้ง่ายขึ้น คือ

1. การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเพื่อการวิจัย ส่งออก จำหน่ายหรือแปรรูป**สมุนไพรควบคุม**เพื่อการค้าได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 46 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542

2. การศึกษาวิจัยกระท่อมและกัญชาโดยหน่วยงานของรัฐก็ไม่ต้องขออนุญาต ทำได้โดยเพียงต้องแจ้งต่อนายทะเบียนและต้องปฏิบัติตามหลัก

เกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีประกาศ
กำหนดตามมาตรา 45(5) ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 48
แห่ง พ.ร.บ. คุ่มครองส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์
แผนไทย พ.ศ. 2542

เพราะฉะนั้นหากคณะกรรมการคุ่มครองและ
ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยตาม พ.ร.บ.
คุ่มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
พ.ศ. 2542 จะได้พิจารณาให้กระท่อมและกัญชาเป็น
สมุนไพรควบคุม ก็จะทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์
มหาศาล โดยเอากะท่อมและกัญชาออกไปจากยา

เสพติดให้โทษ ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.
2522

เอกสารอ้างอิง

1. Narcotics Control Act B.E. 2522 (1979). Published in Government Gazette, Vol. 96, Part 63 suppl., dated 22 April 1999. (in Thai)
2. Protection and Promotion of Thai Traditional Medicine Wisdom Act B.E. 2542 (1999). Published in Government Gazette, Vol. 116, Part 120A, dated 29 November 1999. (in Thai)